

SAMOBORSKI LIST

Ljetovališni vjesnik

"Samoborski list" izlazi 1. i 15. u mjesecu.
PRETPLATA na cijelu godinu stoji K 4—, na po godine
K 2—, a na četvrti godine K 1—. S poštom stoji 48 flira
na godinu više, a u Ameriku K 140 na godinu više.
Pojedini broj stoji 20 flira.

Odgovorni urednik: Dr. Mijo Juratović.

Uprava se nalazi u Šmidhesovoj ulici broj 22, a upravljanje
u "Samoborskoj tiskari" S Šeka, trg Leopolda Salvatora.

OGLASE prima uprava, a plaća se za petiti redak u redak-
cijskom dijelu po 20 fl. u oglašnom 10 fl. Za oglase, koji
se više puta uvrštuju, daje se znatan popust.

Novi se šalju upravi, a rukopisi uredništvu "Samob. lista".
Neplaćena se pisma ne primaju. Rukopisi se ne vraćaju.

GODINA I.

U Samoboru, 15. studenoga 1906.

BR. 22.

Pitanje o glazbi.

Prijevod poznate njemačke narodne poslove kaže: "Stara je to pripovijest, ali postaje ipak uvijek novom". Tako će mnogi čitač ovih redaka misliti pogledav na naslov. No bilo kako nu drago, od prijeke je nužde, da se to staro i toliko puta već pretresano pitanje, pitanje o našoj glazbi, opet malo osvježi.

Nije nužno da dokazujem potrebu glazbe u pojedinim lječilištima, a nije nužno to da čitam ni za naš Samobor, jer se to već pokušalo u ovom listu i na drugom mjestu.

Kad već nikako nije bilo moguće da se uzdrži domaća naša glazba i da se podigne na visinu, koja bi odgovarala prilikama i zahtjevima današnjega modernoga doba, prnuženi smo, kako se iz svega čini, da je predamo zaboravi i da se zadovoljimo tek uspomenom na nekadanju glazbu samoborske garde, a poslije toliko slavljenju i ljubljenu samoborsku "mužiku".

Kako je već gore pomenuto, pokazuje se danomice i kod nas sve veća potreba dobre ljetovališne glazbe, koja ne bi samo zadovoljavala naš patriarkalizam i lokalni naš patriotizam, već bi zadovoljavala i malo muzikalno naobrazljenje uho. Jer, svatko je od nas imao prilike promatrati za ljetosnih i prijašnjih t. zv. "platzmuzika" lica pojedinih stranaca, ljetovališnih gostova, kako su s nekom sučutu i melankolijom slušali po koji komad, što bi ga glazba svirala, pa kako su brzo s nekim ironičkim podsmijehom ostavili taj glazbeni užitak, da što prije potraže okrepe tijelu i duši u rudarskoj dragi ili u perivoju kod sv. Ane. — Životno je dakle pitanje po Samobor, kao lječilište i ljetovalište, da se

što prije pobrine ne samo za glazbu, već da si pribavi dobru glazbu.

Kako nas gorko iskustvo uči, stoji valjana glazba mnogo novaca, a tih mi nemamo. Ovo, što općinari pridonose u glazbeni fond, nikako nije dovoljno za uzdržavanje valjane i dosta jake glazbe za čitavu godinu. To bi tek dotjecalo za glazbu, koja bi nas mogla zadovoljiti kroz tri ljetna mjeseca, dok su stranci ovdje.

Na to će mnogi uzdahnuti: A što ćemo kroz ostalih devet mjeseci u godini bez glazbe? — Ništa. — Jer je i ne trebamo. Svakomu bi Samoboru, koji ljubi grudu na kojoj se rodio, morala biti jedina sveta dužnost, da sve učini i žrtvuje, čime bi ma i koliko samo pripomogao razvitku rođenog si mjestu, da se ono što prije digne do visine u istinu pravoga modernoga lječilišta i ljetovališta, jer nam je u tom budućnosti. Više je nego sigurno, da će mnogi čestiti Samoborac odlučno biti protiv ovoga prijedloga. Mi to i posve dobro shvaćamo, jer je doista teško najednoć se sprijateljiti s mišljom, da Samobor više nema i ne će imati svoje gradske glazbe. A činit će im se možda ipak previše, da se tako znatna svota žrtvuje samo za ona tri ljetna mjeseca. Ali ne budimo tjesnogrudni, već radite promislimo, što je bolje: da držimo cijelu godinu lošu glazbu sebi za zabavu (ako bi to bila doista zabava?) i tako zadovoljimo sebe, ili pak da radimo za budućnost svoga zavičaja, uzdržavajući dobru glazbu samo za ono vrijeme, dok u našoj sredini borave naši gostovi, pa da im boravak ovdje valjanom glazbom zasladimo i učinimo im ga milijim. Mislim, da je tu lak izbor za svakoga; jer u koga nije utrnula iskra rodoljubnoga čuvenstva, taj će lako pregorjeti svoje zahtjeve i podrediti ih plemenitijoj svrsi, koja ide za tim, da Samoboru utre put do što

ljepe i bolje budućnosti. Komu je dakle ovaj plemenitiji cilj pred očima, taj će rado pristati uz moj prijedlog. Pa i samo gostoprinstvo naša nam dužnost, da svoje gostove što ljepe pričamo i da ih što ugodnije pozabavimo. A napokon, kad smo jednoć odlučno pregnuli, da Samobor podignemo do modernog klimatičkog lječilišta i ljetovališta, onda ne smijemo smetnuti s umu, da je glazba najglavnija točka u zabavnom programu svakoga takvoga mjesta i što više će ona biti sposobna, da svojom vještinom zadovolji ukus i zahtjeve gostova, to više će se gostovi osjećati zadovoljnjima u svom ljetovalištu. To jednako vrijedi za sve strance, a pogotovo pak za one, koji su iz tudi krajeva, te ih u nedostatku poznanstva brzo snalazi dosada.

Ovo neka služi za odgovor svjemu, koji u toj stvari drukčije misle. — Mi imademo da kako u godini više puta posebnih zgoda, kao n. pr. svečane ophode (procesije), kod kojih smo bili naučni slušati domaću glazbu; ali ako pomislimo, koliko imade bogatijih i većih građova bcz glazbe, nego što je Samobor, lako ćemo i taj gubitak pregorjeti. Za sprovođe pak nači će se u bogatih, koji će glazbu zaželjeti uvijek toliko, da si naruče glazbu iz Zagreba. Pojedina će si društva za svoje zabave i plesove pomoći onako, kako si ove godine pomogose.

Time budi rečeno, da ne trebamo glazbe, kakvu smo imali, jer je ne možemo uzdržavati, već da trebamo dobru glazbu kroz tri ljetna mjeseca, koju si možemo nabaviti, hvala pozdravnim Samoborcima.

Naš godišnji glazbeni prihod iznosi oko 3600 kruna, a za tu svetu možemo i moramo pribaviti strancima i sebi posve dobar glazbeni

sam' da j' ona drukčija. Al 'vako: ona sam' šuti pa šuti, a on guta i grže sebe. E, ne mož' to tako dalje . . . ne, ne — —

Odanula nije ni časak. Onako rasplakana prekinula naglo.

— Idem sadikar njezinima . . . kar'ti ću im pa nek znadu, kako j' i što 'e. Neka s' učini tomu već kraj . . . vrime j' nakon godinu dana . . . bome.

Otila je.

Po stazama nije se ni takia . . . letila je kô strijela tamo do na drugu stranu seća, samo da što prije skrene do Lukinih — —

A Stojan baš izlazio iz jedne kuće, pa skretao na stazoputinu i odmjerilom korakom odmicas službenom poštom. Bio je ko oblično pogruže glave, poblijedjelih usta i lica puna sjetje. Sad je baš odmakla prva godina, što je okenjen. A kao momka voljeli ga svi. I sada je on još onako mlo i njegova mila osoba osvaja svakoga na prvom susretaju, samo ne Smirnu. A to njega boli, žeže. On da je htio, mogao je dobiti djevojku iz najbolje gađinske kuće, a ovako . . . I on kad na to pomisli, zagrije se u usne i samo mu se zamute i zakrivate one njegove lijepi i velike plave oči.

Drugi su mu doduše često govorili:

— Man' se ti Smirne, . . . ne c' to biti žena za te . . . ona je slaba i — — tu su usutjeli. Nijesu se usudili reti cijelu istinu, jer su se bojali oca Smirnina, koji je bio i seoski knez i bio i sve . . . Voljela ga gospoda, a on očarao bio britva. Kud on posjede, ne zaraste tako brzo. Uz to se Stojanova majka polakomila za tom njegovom časli — mislići — da bi to jednog moglo zapasti njenoga sina kô Lukina zeta, pa kovala u zvijezde Smirnu.

— To ti j' djevojka kô ruža rumena. To ti j' ranica marna i vridna. To ti j' duša od čeljadeta . . . est duše m' moje.

Nije ona onda ni sanjala još, da je to njezinu Stojanu vjetar za vatru, koja već tinjala sa žeravkom — ljuhavi u srcu, i sve jače i jače razgorjevala, a onda planula i buknula u živi organj.

— Smirnu ću i nikoju . . . nju!

Sretna maja i otac sve se rastapliali od milja.

— Blagoslov te Bog sam . . . pa bio sretan na vike . . . na vike!

Smirna kraj svega toga ostala hladna. Šutjela je kô riba. Što su joj kazali, to je radila. Niti jednom riječju nije pokazivala svoje unutarnje raspoređenje. Šutnja — grobna šutnja bijaše joj karakteristično obilježje. I bilo je prividno sve dobro. Onda ona počela često zlatiti k svojima, a kasnije tamo i novčići. To se izmjenivalo s onom njezinom hladnom šutnjom i dan u dan ponavljalo se tih i kô neopazice.

— Ne volim ga . . . zato j' to sve — —

Ovo je sve razjadio. A to je ona izrekla danas nakon jednogodišnjeg sved ispitivanja. Bura, žestoka se nadvila bura i svekrva latila se prva, da tomu učini kraj — — —

Po sata kasnije vratila se opet Stojanova maja od Lukinih. Stala na čas pred vratima sva bijleda i ko izvan sebe lamala rukama. Oči joj zakrvavljene, a usne i pod noktima sve poplavilo.

— Ostatko je sve . . . moj sin, o Bože, moj sin . . . izgubljen dok živi. Sad sam tek čula . . . sada Ta Smirna, to j' gad . . . živi gad. Nakon dvanaest mjeseci kazala je svojoj maji, da ona nij' za ženu . . . n' voli to ona. I da j' slabunjava i boluje na . . . di proslile — —

Sjutradan teko život opet kô i prije.

Stojan bivao sve bijeli i bijeli, a Smirna nešto kao da je oživjela i uporno samo tvrdila:

— Ne volim ga . . . zato j' to sve . . . zato!

užitak. Ako pogledamo i druga hrvatska pa i strana ljetovačta, vidjet ćemo, da ih imade mnogo, koja ne žrtvuju više za glazbu, pa ipak imade dobru glazbu. Zašto je dakle ne bismo i mi imali?

Od velike je naravski potrebe, da se to pitanje na mjerodavnem mjestu riješi pravodobno, a ne da se bude tek onda na to pomicljalo, kad bi već glazba morala svirati. Za to bi bilo najuputnije, kad si već nije moguće ni zamisliti dobru domaću glazbu, da se mjerodavni krugovi obrate na pojedine vojničke glazbe s upitom, da li bi se mogla dobiti, recimo, jedna harmonija kroz ljetne mjeseca stalno u Samobor. Ili ako se tko protivi vojničkoj glazbi, koja bez sumnje svagdje i najjeftinije i najbolje zadovoljava moderne zahtjeve, moglo bi se pozvati kojega domaćeg hrvatskog glazbenika, da pokuša sastaviti glazbu za Samobor, koja bi našim zahtjevima i džepu odgovarala, jer bolje ništa, nego da se izvrgnemo rugu stranaca, na svoju sramotu a na štetu razvijatka i bolje budućnosti rodnog nam mesta.

Poželjno bi bilo, da ovi redci urode dobrim plodom, a tko zna bolje, rodilo mu polje.

Prijatelj glazbe.

Zaista je vrlo nužno, da se pitanje o našoj glazbi privede što prije kraju. S pokusima ne dodosmo dalje. Priopćimo zato o toj stvari mišljenje našega vrijednog suradnika, koga poznamo kao osobitog prijatelja glazbe. Svakako je potrebno, da se ovo pitanje što bolje prouči i pretrese javno, pak će na osnovu toga i zaustavstvo lakše stvoriti odluku. Nadamo se, da će još tko o tome prozboriti, a napose to očekujemo od bivšega „glazbenoga odbora“, koji bi nam najpouzdanije mogao reći, zašto se naša glazba nije mogla da uzdrži.

Uredništvo.

Dopisi.

U Samoboru, 10. studenoga 1906.

Važan pothvat seljačke zadruge u Sv. Nedjelji.

Uz dosta razgranjene poslove svoje bacila se sv. nedjeljska seljačka zadruga tijekom ove godine i na veliki jedan pohvat, koji je vrlo važan osobito pogledom na okolišno seljaštvo. To je kupnja tako zvane „velike sjenokoše“ u površini od 116 jutara od vlastelinstva Kerestinec.

Ovo poslijednje osobito me zanimalo to više, što pratim ovo nekoliko zadnjih godina silna preprodavanja i parcelovanja vlastelinških zemljišta. Nažalost je to pojava, koja je veliki mah preuzela po našoj domovini. Neki su patriote za, neki su contra tog preokreta, i svaki imade koš razloga, kojima opravdava svoje mišljenje.

Po svome opažanju držim, da je najveća rana u tom preokretu, što ta preprodavanja i parcelovanja dosta puta leže u rukama ljudi, koji time tjeraju samo spekulaciju — ne gledači, može li narodni džep to eksperimentovanje podnijeti. Ima dakako izuzetaka. Iskreno priznjam, da sam se pobojao, ne će li takim tragom da udari i seljačka zadruga kupivši pomenuto veliku sjenokošu. Ali me uza to ipak veseli ta kupnja stoga, što poznavajući svrhu seljačkih zadruga znadem, da je barem dijel nekog velikog posjeda dopao u prave hrvatske ruke — u zajednicu hrvatskih seljaka.

Ipak sam želio da saznadem, kakova je cijeli vođila seljačku zadrugu kod kupnje. Moguće, da je i nju vođila više spekulativna nego li humana svrha obzirom na njene zadrugare. — Ta mi se bojazan razbrištila doskora.

Desivši se po privatnom poslu kod tajnika seljačke zadruge, pa sam s njime razgovarao o koječemu iz Elvota seljačkih zadruga, a napokon dode na red i kupnja „velike sjenokoše“.

O tome pohvatu seljačke zadruge saznao sam od tajnika ovo:

Kod kupnje velike sjenokoše vođili su nas vrlo važni razlozi, i to fakti, koji su svi govorili „za“, makar su se pregovori između nas i vlastelinstva vođili gotovo godinu dana. — Pomenalo nam se s nekih strana, da i mi mislimo tom kupnjom izvesti nekakvu spekulaciju, pa da ćemo narod, koji je i onako dosta zadužen, baciti u još veće dugove.

Ovi prigovori bijahu skroz neopravdani, pa se zato na njih ni najmanje nijesmo obazirali.

Svaki je posao kod nas dobro promišljen prije, nego li ga kanimo ovršiti, a radimo sve zajednički u dogovoru.

Medu mnogim razlozima, s kojih se zadruga odlučila na taj pohvat, bio je najvažniji taj, da podamo narodu na što laglji način, a i što jeftinije krmu za domaće blago.

Pojed, koji je u rukama seljačkim, (većinom naših zadrugara) jest do malih izuzetaka sama oranica, dok je livade u njih vrlo malo, — ta je gotovo sva u rukama vlastelinstva. Praksa nas uči, da naš seljak osudište ponajviše na krmi, i to upravo onda, kad bi stoci trebalo da poda najkrepčiju hranu — naime u proljeće. Ako je i kako loša godina, ljudi se nekako prehrane, — preživotare, ali krma ih obično utjera najveća u nepričku i u dugove.

Ne spada duduče strogo na stvar, ali je svakako zanimljivo, da saznašete, kaki je postupak zaveden u našoj zadrugi kod podjeljivanja žitka na vjesnici. Taj je postupak zanimljiv još i stoga, što je u gospodarskom pogledu praktičan i siguran, a uza to je ujedno i poučan i moralan. Tek žalimo, da ne možemo na isti način postupati i kod podjeljivanja krme.

Zadužit se vrlo lako. — Naš seljak samo da što dobije, obavezat će se do jeseni na silne svote; — no obično varu sam sebe a uzato i one, koji mu dadu.

Kod nas (izlučuju se sasme sigurni) dobija zadrugar na kredit tek toliko žitka, koliko mu je potrebno za 8—14 dana; računa se dakako po jakosti familije.

U početku išlo je to dosta teško. Našlo se, kako svuda tako i tu, mudrijaša, koji su vikali protiv toga da im drugi tko odreduje, koliko će slobodno jesti.

Našlo se opet bistrijih i uvidavnijih zadrugara, koji su taj način shvatili s prave strane, pa se držali ozoga. Što smo mi predočivali. Mi im naime rekli: Ta čemu vam treba više? Dok ovo potrošite, nastojte da radom toliko zaslужite, da ovaj dug namirite, onda pak dodite opet i dobit ćete nanovo toliko.

A milin vam je i onako kao u kući pa i zato nemate nikakve brige. Veliki broj zadrugara radio je tako i ti su danas sretni, jer im ne stoji dug na vratu. Mi smo do toga načina podavanja došli i opet samo praksom, jer prijašnjih godina, dok se žito davalo svakome po volji koliko je htio, — otplaćivalo se teško, a često i silom.

Odlučivši se na novi način podavanja žita, vodila nas je misao, da je naša zadača, da kod seljačkih zadruga uvijek treba da preglasuje više uzgajna strana, a tek onda trgovacka — a podnipošto samo strogo trgovacka. Dakako da je to vrlo teško uvesti, i to strogo, ali početak je učinjen! Trebat će još mnogo, kako se ono kaže, „blanjati“, ali nadamo se, da ćemo uspijeti.

Ne bojimo se silno oprečnih pojnova: uzgoj — trgovina; mi ćemo ih zbljžiti.

Da li bi se kada i kod podjeljivanja krme takova praksa dala uvesti, teško je odgovoriti — no prije ne, nego li da. Nitko ne će, da bi tek po par kilograma sijena vagao već radi rasteta — a i za samoga čovjeka bilo bi teško.

Zapitah jošte g. tajnika, da li zadruga prema tome misli u vlastitoj režiji voditi livadu, da uzmogne zadrugare opskrbiti krmom? Na to sam dobio ovaj odgovor:

„Prvobitno smo mislili da držimo livadu u vlastitoj režiji, t. j. da je damo sami kosit, ili pak iz dijela. No od te namjere odustali smo radi velikih troškova, koje bi osobito u početku imali (n. pr. nužno spremište, vase, itd.) a i radi brige, koja bi dosta velika bila — Sadanja namjera nam je ova: Bolje komade jedno 50—60 jutra, dat ćemo rasparcelovati i rasprodati među narod — ne pazeci pri tome, kupuje li član ili nečlan, pa makar i stranc.

Tako dobivenom svotom mislimo pokriti veći dio duga, kao i vlastite režije; (prenos, parcelacija itd.) Ostatak pako od 50—60 rali zadržat ćemo kao vlasništvo zadruge. Taj komad mislimo melioracijom (imade i slajbih česti) podignuti (umjetnim gnojenjem, kanalizacijom i drijenjem) na prima vrstu. — Od toga komada imali bi korist jedino zadrugari. Da li će zadruga sama kosit, pa zadrugarima krmu prodavati, ili im pak odmah iz dijela davati, — to još nije odlučeno.

Prihodom toga komada livade (računali smo po najslabijim godinama) pokrivali bismo sve potrebe naših zadrugara, a drugu svrhu i onako nemamo.

Držimo, da ćemo time postići svoju zadaču i za što smo određeni.

Znademo, da si je cijela uprava zajedno sa mnom naprila na ledi velik posao, — posao, kojemu će trebati mnogo mraza posvetiti, ali ne plašimo se toga, jer znamo, da smo učinili samo dobro bratu svome.“

Porazgovorili smo se još o nekim drugim stvarima, a na rastanku poželjelo sam, da bi nam uprava češće saopćila kakvu mrvicu iz života svoje zadruge, jer bi to dobro došlo javnosti.

G. tajnik je obećao da će to uvijek rado činiti, što se općeostosti tiče.

Uspjeh me zadovoljio — a s veseljem sam otisao, znajući, da je i to mrvičak k onoj velikoj ideji, za kojom svi hrlimo, i koja treba da nam je svima sveta, a ta jest: da vidimo domovinu ekonomski i kulturno — jaku i zdravu.

Y-

Domaće vijesti.

Našim preplatnicima, koji su zaostali sa svojom preplatom ili je još uopće nijesu poslali, molimo ujedno, da zadovolje svoju dužnost. Nije nam ugodno ovo često opominjanje, ali smo prisiljeni na to, jer i mi valja da točno namirujemo svoje dužnosti. To pak nikako ne možemo, dok preplata zapinje, jer naš list nema nikakove posebne glavnice, a ni potpore. Nadamo se, da ove riječi ne će biti utaman.

Novi župan. Velikim županom zagrebačke županije imenovan je veleposjednik i vlastelin presvj. gosp. Petar Dragan Turković, a podžupanom ove županije velem. g. Zvonimir Žepić, bivši podžupan županije virovitičke.

Proslava 25-godišnjice službovanja. Dne 7. o. mj. navršilo se 25 godina, kako naše gore list — g. Ante Sušnik, ravn. učitelj — blagovorno djeluje na polju narodne prosvjete u gradu Sisku. Cijelo ovo vrijeme svom je dušom i srcem vrlo dužnosti svoga zvanja, uzgojio gradu već nekoliko generacija, pak nije čudo, te je on danas u Sisku gotovo jedno od najpopularnijih i odbijubljenijih lica. Mnogobrojni njegovi poštovači i zahvalni bivši učenici iskazali su mu na dan jubileja veliko svoje poštovanje i odanost. I učiteljsko je društvo sisačko na posljednjem svom sastanku predalo svečaru srdačnu ovaciju. Uvereni smo, da će se ovim čestitkama rado priključiti s nama i svi Samoborci, da svome vrlo zemljaku zaželete krepko zdravlje, kako bi u blagoslovnom radu svome za narodnu prosvjetu dočekao i zlatni jubilej.

Dar siromašnoj školskoj mladeži. Gospodin Anton Filipčić, građanin i posjednik samoborski, darovao je siromašnoj školskoj mladeži pučke škole samoborske deset kruna mjesto vjenca na odar blagopokojnog mladića Ivice Levčara.

Nova slika. Naša župna crkva dobila je ovih dana novu sliku za jedan prozor. Slika je umetnuta u zadnji prozor na južnoj strani crkve, a prikazuje sv. Barbaru. Darovao ju je gosp. P. M. — Kako saznačimo, nabavljena je još jedna slika za sjevernu stranu, te će još ovih dana prispjeti.

Skupština gospodarske podružnice samoborske održavat će se u četvrtak, dne 15. studenoga. Pozivaju se na nju svi članovi podružnički, a pristup imaju i oni, koji se žele upisati za članove.

Predavanje iz gospodarstva. Putujući učitelj za voćarstvo i vinogradarstvo gosp. Cesar započeo je početkom ovoga mjeseca svoje putovanje, i to najprije u kotaru jaskanskog, a onda u našem. Onkraj Plješevice pokazivao se živ interes za njegova predavanja, te je vazda imao obilno slušača iz sviju staleža. U Sv. Martinu naprotiv nije došao nitko na uročeno predavanje. Ne zna se prav, da li nije narod o tome bio pravodobno obaviješten, ili bi se to imalo pripisati skrajnjemu nemaru. Svakako će biti ono prvo, jer ne pojimo, da bi se mogao pokazati kod onoga naroda toliki nehaj za ono, što mu je potrebno kao korica hlijea.

U Samoboru držat će g. Cesar poučno predavanje iz vinogradarstva u nedjelju, dne 18. studenoga poslije podne u 2 i pol sata u dvorani trgovinske vjećnice. Tema predavanju jest: „Što nam valja činiti, da održimo nove vinograde jednako u dobrom stanju i postignemo što veći čisti prihod?“

Imenovanje. Kežman Dragolja imenovana je pravom učiteljicom u Stupniku hrv.

Crkvene ure. Od nekoga se vremena opaža, da naše crkvene ure za 10—15 minuta zaostaju za željenim vremenom, što je osobito strancima prouzrokovalo više neugodnosti, jer su zakasnili viakove. Obraćamo se s toga na pozvane fakture za molbom, da na točnost crkvenih ura malo pripase.

Jesenjsko novočišće obavljeno je u Samoboru dne 8., 9. i 10. studenoga. Od 672 stavnih obvezanika bilo je 333 odsutnih, najviše u Americi i Iz općine Sv. Martin. Za oružje nesposobnih pronađeno ih je 66, a 7 radi tjelesnih maha brisano. Unovađeno je u svemu 80, a za buduću stavnju povraćeno 186.

Gradnja mosta čini se, kao da se otegnula u beskrajnost. Tko poznaje neprilike u apriječenom prometu, te razne pogibli na uglu Rambergove i Mesničke ulice, za tim trošno stanje drvenog mosta na Novom trgu, mora ovo zatezanje sa otvorenjem mosta oštvo osuditi. Željezna i cementna konstrukcija mosta bila je gotova već pred punih 6 tjedana, a mi se još 14 dana nemamo nadati otvorenju mosta.

Društveni dom. Pokrenuta misao o uređenju društvenog doma, koji je za opstanak i napredak svakoga pojedinoga društva u Samoboru od životne važnosti, budući da se moraju po kojekakvom lokalima mučiti, i koji je za društveni život u Samoboru najprema mlađa, nije našao žalioče u našim društvinama dosta odziva. Uređene tri sjednice nijesu se mogile održati, jer nije bilo sakupljeno dosta izaslanika i tako čini se, da će i ova lijepa misao po običnoj indolenci samoborskoga općinstva zaspasti. Mi bismo ipak pjevačko društvo „Jeku“, koje je to pitanje potaklo, obodrili, da ne sustane, te da načini još jedan pokus sa sastivom odbora.

Novi načelnik. U općini Stupnik izabran je g. dr. Milan Krištof općinskim načelnikom sa godišnjom plaćom od 800 K.

Promet na Samoborskoj željeznići. Mjeseca kolovoza 1906. unišlo je K 12.557, dok je istoga mjeseca prošavše godine unišlo K 11.227. Cijele ljetne godine do konca mjeseca kolovoza unišlo je K 76.580, dok je u isto vrijeme prošavše godine unišlo samo K 61.526.

Pension Samobor preuzima sasvim u svoje ruke g. Dattler, dosadanji zakupnik „Velikog kaptola“ u Sisku od 15. prosinca t. g. Novi zakupnik namjerava gostinske prostorije novo urediti, držati automobile i omnibuse za izlete, urediti potpunu slastičarnu, mljekarnu te uložiti veću svetu za reklamu.

Molba. Naše prijatelje u kotaru molimo, da nam prigodice javljaju novosti, koje se kod njih dogode i za koje doznađu. Isto tako molimo i sva naša društva, udruge itd., da nam izvješćuju o svome radu. Samo na taj način moći ćemo potpuno vršiti svoju kronicarsku dužnost.

Svaštice.

Bakteriološki zavod u Zagrebu ureden je troškom od 10.000 kruna, te je 20. pr. mj. otpočeo svoje djelovanje pod upravom dra. Ljudevita Gutschya. Ovaj je zavod smješten u dvorišnoj zgradi u Ilici, kbr. 124. Osnutkom njegovim zadovoljena je jedna od najprečih potreba naših na medicinskom polju.

Iseljivanje u Ameriku. U mjesecu kolovozu i rujnu o. g. otputovalo je iz Trsta u New-York parobrom austro-američkog pomorskog društva „Francesca“ iz Dalmacije 84 muških i 2 ženske a iz Hrvatske 43 muška i 2 ženske; a parobrom „Sofija Hohenberg“ otislo je iz Dalmacije 100 muških i 4 ženske, a iz Hrvatske 60 muških i 6 ženskih. Mjeseca listopada do 10. iselilo ih se iz Hrvatske pomenutom parobrodarskom prugom preko 150, a vratilo se vrlo malo. Ukupno je u to kratko vrijeme ostavilo domovinu samo iz Trsta 451 lice, a koliko ih se opet iselilo iz drugih mesta! Jadne li zemlje, koju djeca njezina ostavljaju, a tudinci se sve više uvlače!

Gospodarstvo.

Uništavanje korova.

Prema onome, što posljednji put navedosmo, mogli bismo reći, da imademo divljeg i pitomog korova. Ali i po njegovu nalazištu možemo ga opet razlikovati: ima korova, koji opažamo samo na oranica ili opet samo na livadama; ali ima i takova, kojeg nalazimo i na livadi kao i na oranici. Razlikujemo dakle poljski korov od livadnoga. Nadalje je razlika i u tome, kako se koja vrsta korova razploduje: u jednih biva to pomoću sjemeni, a u drugih obavlja se razmnožavanje pupovima podzemne stabljike ili podanka. To je za tamanjenje korova vrlo nužno da se znade, jer i ako se obje vrste teško zatiru, svakako je teža borba s onim korovom, koji se množi svojim podancima. Tko n. pr. ne zna, kako je teško na nekom komadu zemljišta posve uništiti rasprostranjenu patak. Mali samo komadić njezina podanka neka ostane u zemlji, pa ma bio već i napola uveo, ta će se biljka za koje vrijeme opet tako razrasiti, kako je i prije bila. Najpoznatije vrste ovakova poljskoga korova su: trava drhtulja, koje ima vazduha u svakome žitu; podbjel ili konsko kopito; preslica ili poljsko voće; onda slak, grahorina, orešac crveni, zečji trn, abdovina ili banja prizemna, kupine. Od biljka, što se rasprostajuju sjemenom svojim, poznate su kao dosadni korove: trava ovsika, vjetruša, divja gorušica, repulja, kukorici, različak modri, ivančica, rdesalj, mali i veliki, vratilj, titrica, stricak, osjak, loboda, dragušac, stolisnik i još mnoge druge.

Kod livadnih trava smatramo korovom sve tako zvane kisele trave, koje rastu ponajviše na vlažnom tlu, neke pak na punom i ponajviše takom tlu, u kojem nema vapna. Ove biljke nemaju doudje slobodne kiseljine, ali su im stabljike i listovi uopće suhe i nesočne, a uz krajeve još i hrapave i oštore. Nijesu dakle baš luke za probavu, a nemaju gotovo nikakove hraništvi u sebi. Od ovoga korova najoblinije se pojavljuju razne vrste šaša i sitine, oštice, pahuljavke i druge.

Među skodljivim livadnim korovom ubrajamo dobro poznatu **livadnu preslicu**. Njezin otrov samo konji ne osjećaju, dok rogato blago dobiva od nje proljev, a ovaca se nipošto ne smije dati.

Među dosadnim i skodljivim livadnim korovom nalazimo i mnogo vrsta labnjaka, drjemlju i lepive i divlji karantili, potočnicu, drapavu češljigu, koja na nekim mjestima prekriva crnave travnike (npr. kod nas uz Gradinu prema Bobovici), kaščići itd. Mahovine i posezni biljki također spadaju u dosadan korov. Nalazimo ih vazdu na vlažnom tlu pak postone tlu u pretkoljotu množini, gdje sagubuju korijene i dobre trave, odusmijeli im potrebnu višegodišnju zatvorući uduhu pristup u zemlju do biljica. Među livadnim biljkama nalazimo nadalje još i korova iz roda nemica, t. j. takovih biljki, koje imaju svoje korijenje na

drugim korisnim biljkama, pa neposredno iz njih crpaju svoju hrano. Ovamo spadaju općeno poznate vrste **viline kose, vodnjake, imela i voloved**.

Sve biljke, što ih brojimo u korov, rastu, šire se i množe na štetu onih biljki, koje gospodar goji. One su dakle njegov očiti neprijatelj, pak je zato nužno da ih gospodar progoni, koliko najviše može i kako najbolje znade. Dakako, da je u prvom redu nužno, da on dobro pozna svu ovu neprijateljsku vojsku, kako ne bi čupajući korov počupao i korisne biljke.

U borbi svojoj protiv korova ima gospodar nuda sve nastojati:

1. da nikada ne sije škodljive biljke. Zato treba da za sjetvu odabire potpuno čisto sjeme.

2. da gnojenjem ne sije korova. I uz najbolju volju to se vrlo teško dade potpuno zaprečiti, jer se sjemenje kojekakog korova nalazi ne samo u krmi, već gotovo u svakoj stvari, što se baca na gnoj. Ipak se i u tome dade nešto polučiti, da se barem koliko je moguće zaprijeći prekomjerno množenje korova. U tu svrhu potrebno je: da se svinjama daje kuhanha hrana, jer se kuhanjem ubila klijavost korovnog sjemenja; da se blago ne hrani nečistom krmom, koja je pomijeđana korovom, nego da se upotrebi za stelju, a taki gnoj da se onda spali, ili se baci u kompost; smeće s dvorišta, ceste, ulice, kuhinje, radionice itd. ne valja bacati na gnojiste, već na posebno smeštje; smeće i nečisti gnoj treba upotrebiti za kompost, pa ga valja u godini češće polijevati gnojnicom ili posipavati živim vapnom. Ovaki kompost neka postoji nešto duže, da sjemenje korovnog, što je u njemu, izgubi svoju klijavost. Onda se može ovaj kompost vrlo dobro upotrebiti za gnojenje livada, vinograda i voćaka, a valjat će i za oranice, makar mu je hranidbena snaga u nekim sastavima znatno osljabljena.

Zadovoljivši na taj način prvu svoju dužnost, da naime sami ne sijemo sjeme korovnog, preostaje nam za tim još druga dužnost: da zaprečimo korovu da nikne, a gdje je već niknuo, da ga sto prije uništimo, a nikako da mu ne dopustimo, da se razvije 'do sjemena svoga.

U ovome nastojanju pomaže si gospodar time, da udesi pravi izbor korisnih biljki, a još više pak tim, da udesi dobro promišljenu izmjenu ili obhodnu kulturnih biljki. Nije svako tle za svaku biljku. Sto je biljci povoljnije tle za njezin razvitak, to bujniće će se ona na njem razvijati: zapremiće će svojom bujnošću vas prostor zemlje, a uslijed toga malo će ili gotovo ništa zemlje preostati korovu, i on će uslijed nepovoljnih prilika morati stradati. Dospije li sjeme naprotiv u njemu nepovoljnu zemlju, niknut će vrlo slabo, uspijevat će traživo, pa će zato među pojedinim biljkama biti i previše praznoga prostora, koji će brzo osvojiti korovne biljke, a onda će doskora dobiti premoć nad kulturnim.

Za uništavanje korova isto je tako važno, da gospodar udesi izbor korisnoga bilja tako, da mu za valjano obradivanje i gojenje nikada ne uzmanjka potrebne radne snage, i da podijeli radnju na projekte, ljetu i jesen, i da se dotične radnje u svakoj ovoj dobi najtočnije obave. Neka se zanemari n. pr. samo jedna ili dvije kopije ili neka se ne obave u pravo doba, to smo tim već dali prilike bilo kojem korovu da se jače razvije i razmnoži, a možda i da dozori i zasije se. Koliko smo dakle prije možda napredovali u zatiranju korova, toliko smo zanemarenom radnjom opet nazadovali t. j. opet smo tamo, gdje smo bili i prije.

(Nastaviti će se.)

Novi odjel kod vlade. Govori se, da se radi o tome, da se kod naše vlade ustroji gospodarski odjel. Do sada nije kod vlade postojao samostalan gospodarski odjel, već je bio pripojen odjelu unutarnjem. Odjelni su predstojnici imali već o tome konferenciju.

Iz trgovačko-obrtničke komore. U posljednoj konstitucionaloj skupštini komorskog izabran je za predsjednika g. Dragutin Mondecar, podpredsjednikom trgovačkog odsjeka g. Albert Deutsch, a obrtničkog odsjeka g. Antun Kontak.

Svinjska zaraza ustanovljena je u Strmcu i Stupniku, općine Sv. Nedjelja, te je iz ovih sela zabranjeno otpremanje svinja.

Za promicanje peradarstva nije se u nas do sada još gotovo ništa učinilo, a ipak se jaja i perad izvozi od nas u veliko. Koliko bi ljepše procvala ta trgovina, da se ova gospodarska grana razumije njege! Kako krasnu nuzgrednu privredu mogla bi kod toga imati mnoga kuća! To je dobro uvidjela i porota, koja je ocjenjivala peradarstvo na ovogodišnjoj gospodarskoj izložbi te se ustrojio privremeni odbor za promicanje umjetnog peradarstva i održao je nedavno sjednicu, u kojoj je prihvaćen načrt pravila. Ovaj odbor sačinjava poseban odsjek gospodarskoga društva, a bavit će se mimo peradarstva još i gajenjem druge vrste životinja (n. pr. kučica, koza i dr.). Članom ovoga odsjeka može biti svatko, tko je član bilo kojega našega gospodarskog udruženja. Članarine nema. U odbor su izabrani: predsjednikom g. Oskar pl. Simić, podpredsjednicima gg. Durhanek i Kolenc, tajnikom g. Beck; a medu odbornicima nalazi se i g. L. pl. Horvat.

Ovaj peradarski odsjek držat će svoje sastanke svakog četvrtka.

Prosvjeta.

O critici iz narodnoga života „Bež lju bavi“, koju je napisao Rudolf Franjin Magjer, a koju smo mi u svoje vrijeme u našem glasilu odštampali, pisao je nedavno poznati slovenski pisac i veliki prijatelj za užajamnosti Slovenaca i Hrvata — dr. Fran Hešić samome autoru: „Baš sam pročitao Vaš critic u „Sam. listu“. Iz ove se critice vidi Vaš prelijepi dar za opisanje situacije, rasploženja, za druženje slikâ iz spoljnjeg i unutrašnjeg života“.

Veseli nas od srca, da ovo možemo našim čitateljima saopćiti. Autor pak — našem vrlo suradniku — srdačno čestitamo!

Vozni red

lokalne željeznice Zagreb—Samobor.

vrijedi za studeni 1906.

Odalaz iz Zagreba: pr. podne u 7:40 i 11:30; poslije podne u 2:40 i 7:3.

Odalaz iz Samobora: prije podne u 6 i 9:30; poslije podne u 1:10, i 7.

Preporučujem uz vrlo niske cijene, dobru i svježu robu:

Ljape

naranče i limune

vrlo jeftino i komad 2 nč.

Svaki dan svježe: sve vrste kobasicu, kuhanje butine, safalade itd.

Fini rusi i komad 3 i 4 nč. očišćene sardele, trapistarski sir, sardine, fini ruski čaj, čokolada itd.

Sa štovanjem

W. MATOTA.

Tko pošalje??

poštom unaprijed

5 K 40 filira,

dobiva franko u kuću slijedećih 20 knjiga. Samo kratko vrijeme

nečuvano jeftino!

1. Prey: „Pomorska blaka“.
2. Bogorđić: „Crna kraljica“.
3. Tomić: „Pričovljeni“.
4. „Zivot kraljice Jelisave“.
5. Širok: „Brat i sestra“.
6. „Dolata jedan je Boj“.
7. Mijatov: „Zivot kneževa Udmurta“.
8. Pantović: „Rusko ispoljivo rat“.
9. „Pustolovine Petrice Kerempuha“.
10. B. R.: „Dvostruki pričevi“.
11. Patar: „Obistar Jelacic“.
12. Širok: „Dvostruki pričevi“.
13. Širok: „Dever izvornici pričovljeni“.
14. Širok: „Slikova djece“.
15. Patar: „Vojničke lige“.
16. Patar: „Seljaci pričevi“.
17. Stanković: „Seljaci pričevi“.
18. Verner: „Doktor Ota“.
19. Grigorović: „Pisak“.
20. Tomić: „Critice“.

Tko šalje poštou unaprijed K 3:20, dobiva 30 knjiga predmeta za zabavu u egzotičnom društvu.

Tko šalje poštou unaprijed K 1:20, dobiva „Zlatne ribice“, galije slike (osim četvrti).

Novce molim unaprijed slati knjižari i papirnici

10 kruna,

dobiva franko u kuću slijedećih 40 knjiga.

Samo kratko vrijeme

1. Ljubić: „Matija Obicec“.
2. Devide: „Lazni barun“.
3. Tomić: „Critice“.
4. Mark Twain: „Zvuci iz Amerike“.
5. Milic: „Vratila četa“.
6. Strok: „Spajana pričevanja“.
7. „Dolata jedan je Boj“.
8. Hoffman: „Svatko je svoje srce koval“ (vezano).
9. Patar: „Obistar Jelacic“.
10. Sienkiewicz: „Bartek pobeditelj“ (novi).
11. Širok: „Zivot kraljice Jelisave“.
12. Širok: „Pomorski rat“.
13. Širok: „Sponcen-pjevme“.
14. Cirković: „Skalozrob u kuli sa sedam tornjeva“.
15. „Pustolovine Petrice Kerempuha“.
16. Prey: „Na bijegu“.
17. Stanković: „Pecimir“.
18. Širok: „Dever izvornici pričovljeni“.
19. Širok: „Slikova djece“.
20. Lasszowski: „Ribak“.
21. Širok: „Miraz“.
22. Tražimir: „Sjaj današnje“.
23. Pantović: „Rusko japanski rat“.
24. Mijatov: „Zivot kneževa Udmurta“.
25. Patar: „Seljaci buna“.
26. Bardo: „Zgodice i potovanja Stanley-a“.
27. Kračmarčić: „Novele i novele“.
28. Grigorović: „Pisak“.
- 29–30. Harambašić: „Vijenc-pričovljeni, romans i pjesama“ (12 knjiga).

Ferdie Strmečki mleč.

Frankopanska ulica br. 2. — ZAGREB. — Frankopanska ulica br. 2.

Svoj k svomu!

Trgovina i naklada umjetnina

Josip Kaplan

Zagreb, Duga ul. 12, Telef. 245.

Svoj k svomu!

Preporuča svoje bogato opskrbljeno skladište raznih svetih i svjetskih uljenih slika i staklenih i kromoslika, heliogravura, bakro- i ocjeloreza, akvarela, zrcala u zlatnim i orahovim okvirima.

■ **Tvorničko skladište okvira za slike** i letvice za slike u raznim izradbama na veliko i na malo. **Zidnih satova i ura njihalica.** Kiparsko-pozlatarska i staklarska radiona. Vlastiti proizvod okvira za slike i staklenih slika, kao i slika sa glazbom.

Portreti i umjetna slikarija. Zavod za crkvenu umjetnost, križni putevi, kipovi, raspela i slike za žrtvenike u svakoj izradbi.

Osobito preporučam krasnu sliku „**Saborska sjednica od 4. srpnja g. 1848.**“ koja nebi smjela manjkati u nijednom hrvatskom domu.

Ilustrovani cjenici bedava i franko.

Ilustrovani cjenici bedava i franko.

Veliki izbor božićnog uresa

kao i jaslica, slika, andjela itd.

dobje se u
„Samoborskoj tiskari“ S. Šeka.

Najjeftinije cijene.

• **CUNARD LINIA,** •
odlazak parobroda
22. studenoga „Panonia“.
13. prosinca „Carpathia“
iz RIJEKE u NEW-YORK.
Glavno zastupstvo za Hrvatsku i Slavoniju
R. Prister, Zagreb.
Petrinjska ulica broj 79.

K. Vranešević, zavod za oglašavanje u Zagrebu.

Liker-vino za mlohave i
nemoćne osobe, finog ukusa
itd. itd. jest

Crêma Marsala

tvornice specialiteta

Attilio Depaul iz Trsta.

U Samoboru se dobiva kod Janka Budia ml.

Najbolji i najfiniji je

ocat bez alkohola

a dobiva se u **tvornici oœta Andrije Nagode.**

Zahtijevajte
samo
Volaniju
lužinu.

■ **Najveći uspjeh sadašnosti!** ■
postigla je poznata i znamenita lužina za pranje rublja tvrtke

EUGEN VOLANI

koja je u kratko vrijeme polučila na gospodarskom polju za štedljive domaćice najsjajniji
uspjeh i zadovoljstvo.

Ne kupujte,
ako nije
mojim imenom
providjeno.

Lužina je nenaplativa za svaku štedljivu i dobru domaćicu, za bolnice, praonice, samostane itd.

Prednosti kod uporabe jesu: pranje bez sapuna, sode, pepela i inih primjese, a što je baš glavno kod uporabe, da
ne škodi i ne kvari rublje.

Prištendnja na vremenu.	Zašto? jer se u 2 sata opere ona količina, što se prije jedan cijeli dan prala.
Prištendnja na trošku.	Zašto? prije su bile potrebne 2 pralje, a sada jedna.
Prištendnja na gorivu.	Zašto? jer uporabom gori 2 sata, prije 10 sati.
Prištendnja na rublju.	Zašto? jer ne kvari rublje i traje 2 puta dulje.
Prištendnja na novcu.	Zašto? kod najmanjeg gospodarstva sigurno 100 K.

Ove sve navedene prednosti lužine ispitala su 4 učenjaka i kr. zem. kem. anal. zavod u Zagrebu, predstojnik dr. Srećko Bošnjaković.

Raskužna moć Lužine: raskužuje rublje od zaravnih bolesti, uništaje bacile kolere, potkaline, tifusa i spora, bedrenice (Milzbrand).

Lužina ne zahtijeva nikakvih posebnih uredba ili sprava. Paziti valja na patvorine i jamčim samo onda za snajan uspjeh, ako je kutija ili omot providjen **mojim imenom.** Narudžbe prima i obavlja samo uz pouzeće

EUGEN VOLANI

Zagreb, Gundulićeva ulica 29, Telefon 154.

Naputke za uporabu šaljem besplatno. — Prodaja najmanje u sanducima po 25 klg.; no da se može svatko o dobroti lužine osjećiti, šaljem za pokus kutiju od 4 i pol klg. po K 280 uz pouzeće sa naputkom. — Trgovci uživaju primjereni popust.

■ **U Samoboru dobije se samo kod E. Presečkya.** ■